

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף המפמ"רים
הפיקוח על
תורה שבעל פה ממלכתי
המטה המשולב
ליישום דוחות שנה וקרמינצור

מורשה
רשת בתי ספר למורשת היהודית ולמערבות קהילתיות
מיסודה: סוף שנות ה-70 ובשיתוף עם ב"מ

כתובת והפקה:
חלייד
HELED
רח' המדע 10

יחסים סיסחז

צבקה וצבן חכמי אי שיוויין בחינוך

לומדים על

למי הזכות לחינוך?

בית שמאי אומרים: אל ישנה (ילמד) אדם אלא למי שהוא חכם וענו ונבן אבות (ממשפחה מיוחסת) ועשיר. ובית הלל אומרים: לכל אדם ישנה, שהרבה פושעים היו בהם בישראל ונתקדו לתלמוד תורה ויצאו מהם צדיקים חסידים וכשרים. אבות דרבי נתן (שבטלר), נוסחא א, פרק ג

כיצד נולד בית הספר?

בתחילה, מי שיש לו אב - מלמדו תורה, מי שאין לו אב לא היה למד תורה. מה דרשו? ולפדתם אתם את בניכם (דברים יא, יט) - ולמדתם אתם. התקינו, שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים... ועדין, מי שיש לו אב - היה מעלו ומלמדו, מי שאין לו אב לא היה העולה ולמד. התקינו, שיהו מושיבין בכל פלך (מחוז) ופלך ומכניסין אותם בנן שיש עשרה. ומי שהיה רבו כועס עליו, בועט בו ויוצא. עד שבא יהושע בן נמלא ותקן, שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותם בנן שש, כבן שבע.

תלמוד בבלי, מסכת בבא בתרא, דף כא עמוד א

חוק חינוך ממלכתי

עם הקמת המדינה התקבל חוק לימוד חובה חינוכי, המחייב כל ילד ללמוד לפחות מגן חובה ועד כיתה י'. החוק מחייב את ההורים לשלוח את ילדיהם למסודות החינוך ומטיל אחריות פלילית על הנוגעים מלעשות זאת. החוק מגדיר את היקף לימודי החובה לפי גילאים וסוגי חינוך. כולל זכויות ההורים לבחור את זרם החינוך בו ילמד ילדם. מטען: יואל רפאל ואיתמר לוי, מורשת ציונות דמוקרטית, 2007 מושיב יסוד.

בעקבות החלטת משרד החינוך, בוטלו החל מהשנה חמש מגמות לבגרות בחינוך הטכנולוגי - טיפוח החן (קוסמטיקה ועיצוב שיער), אופנה, עיבוד עץ, כימיה תעשייתית ומערכות דפוס. נטע מעצבת תסרוקות לכלות עם תוספות שיער, ומתאמנת לקראת ייצוג בית הספר בתערוכת שיער בגני התערוכה. "יש ילדים כמוני שמתקשים בלימודים עיוניים, אז הם פשוט באים לעשות מקצוע", היא אומרת, "אולי מישהו חושב שיש לזה תדמית נמוכה, אבל המגמה מאוד מבוקשת". "אני בהחלט שסח על ביטולם של מקצועות כאלה", אומר יוסי יונה, פרופ' לחינוך. "ככל שמבטלים יותר מגמות מקצועיות, כך אנחנו רואים בבירור עלייה באחוזי הזכאות לבגרות בקרב תלמידים חלשים". הד"ר שרה חורש, האחראית על החינוך הטכנולוגי במשרד התמ"ת, סבורה שמשרד החינוך עושה טעות חמורה בצמצום מגמות טכנולוגיות לבגרות. "כמדינה אנחנו צריכים לדאוג שלא יחסרו עובדים במשק", אומרת חורש, "למה מביאים לכאן עובדים זרים? כי לחברות לא היו מספיק אנשי מקצוע מקומיים. מדינת ישראל צריכה לנוהג כמו בלגיה וגרמניה, שבהן החינוך הטכנולוגי הוא חלק חשוב ממערכת החינוך, ולהכשיר כל הזמן עובדים נוספים". ואולם, הפרופ' יונה לא משתכנע מהטיעונים בדבר הצורך בעובדים מיומנים: "מי שאומר את זה, שישלח את הילדים שלו ללמוד טיפוח החן, איכשהו, חסידי החינוך הטכנולוגי רוצים שהילדים שלהם יעבדו במקצועות צווארון לבן, ושבונין הטכנולוגי ילמדו הילדים של מישהו אחר".

על פי כתבה שבתפרסמה בעיתון "הארץ" 23.306 מאת יולי חרומצ'נקו

הזהרו בבני עניים - שמהם תצא תורה

ריכז צוות: ד"ר חנית די-נוו/ ייעוץ: יהודה מאיסראן, הדו סופר/ ליקוט כתיבה ועריכה: יוחאי עדן, שלומית יחיא, יפה בגיה (מורשה), יעוץ גרפי והפקה: רפי בהן/ הוצאה לאור: מחל' הפרסומים, משרד החינוך/ אירוסים: דודי שטאי/ עיצוב: פרסומי ישראל ושות'

קר שם צמוז

אמרו עליו על הלל הזקן, שבכל יום ויום היה עושה (עובד) ומשתכר (לפרנסתו) במרפעיין (חצי דינר) חציו היה נותן לבית המדרש (לשכר לימוד) וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו.

פעם אחת לא מצא (עבודה) להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש (להיכנס). עלה (לגג בית המדרש) ונתלה וישב על פי ארובה, כדי שישמע דברי אלוהים חיים מפי שמעיה ואבטליון.

מדוע נאלץ הלל לעלות לגג כדי ללמוד תורה?

אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים.

כשעלה עמוד השחר (האיר היום), אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי, בכל יום הבית מאיר והיום אפל (חשוך), שמא יום מעונן הוא? הציצו עיניהם וראו דמות אדם בארובה.

עלו ומצאו עליו רום (גובה) שלוש אמות (כמטר וחצי) שלג. פרקוהו (מהשלג שעליו) והרחיצוהו וקסוהו (בשמן) והושיכוהו כנגד המדורה.

מי לדעתכם אחראי למצב אליו הגיע הלל?

תלמוד בבלי, מסכת יומא, דף לה עמוד ב

"ילד ראב לו לומד"

"ילד ראב לו לומד" - כך נכתב בשגיאות כתיב מכוונות, בכרוז שמופץ בימים אלה הפורום לקידום החינוך בדרום במסגרת קמפיין להחזרת מפעל ההזנה בבתי הספר. "לא סתור נוסטלגיה", מסבירים דובריו, "אלא מתוך צורך לתת מענה הכרחי ומוידי לרובות ילדים הסובלים מחוסר בטחון תזונתי, הידוע כגורם המעכב את התפתחותם השכלית, הרגשית והחברתית. שגיאות הכתיב באות להמחיש את מקצת הנזקים הגורמים לילדים רעבים בבית-הספר".

מתוך ידיעה שפורסמה ב"הארץ" ב-31.10.03

הלל הזקן

מגדולי חכמי המשנה שפעלו בימי הבית השני. בשל גדולתו וחיבתו כונה בתואר "זקן". פעל בסוף המאה הראשונה לפנה"ס ובתחילת המאה הראשונה לספירה. שימש כנשיא הסנהדרין.

שמעיה ואבטליון

רבותיו של הלל הזקן. פעלו בצוותא כמנהיגים רוחניים של תקופתם. שמעיה ביהן כנשיא הסנהדרין ואבטליון כאב בית דין.

שווה ציטוט

תפקידו של בית הספר הוא ללמד כל כך טוב, עד כי לא יהיה חשוב מהו הרקע המשפחתי של התלמיד (מרסין לחת קייג)

אין לך דבר בלתי-שווה מטיפול שווה בבלתי-שווים (הרבי סקסן)

אם חברה חופשית איננה יכולה לעזור לרבים שהם עניים, לא תוכל להציל את המעטים שהם עשירים (ג'ון פ. קדי)

יש רק שתי משפחות בעולם, אלה שיש להם ואלה שאין להם (פינל דה-סוואנסט)

כשאדם עולה במעלה ההר לא די שיראה מרחוק את הפסגה הגבוהה וישא תמיד את עיניו לקראתה, עליו לראות את השבילים ולבדוק אם אין בדרכים פתחים ובורות או חיות טורפות. ואם ישנם, עליו להתגבר עליהם או לעקוף אותם, אחרת לא יגיע לפסגה (דוד בן-גוריון)

תלמוד בבלי, מסכת נדרים, דף פא עמוד א

די נמאס

לחטוף מכות

מילים ולחן: מאי כספי
בצפון תל אביב בהרצליה פיתוח המפרשים בתזוזה - שם נשבת הרחם לשני חברים - יניב ורון בנים להורים בעלי מסון

לא הרחק משם בשכונה לא נחמדה עליזה מגדלת שני בנים לבדה, אם חד-הורית מפרנסת יחידה והביטוח לאומי לא עושה לצידה

בחורף ובקיץ היא תמיד מתייצבת בפנטהאוז שם ב-ג' עם כל הצוות מטפלת פיליפינית. מאמן אישי טבחים, שומר ראש ונהג פרטי.

אראלה ונאוה לא עושות חשבון אחת אמא של יניב והשניה של רון את כרטיסי האשראי הן שולפות בקניון "בישראל" הן טוענות, "מרגישים את השוויון"

לעם מזמן אין נחת בארץ המובטחת האבטלה צומחת שקדיה כבר לא פורחת

בעוד עליזה מנקה ומשפשפת וגם אם היא בוכה, היא מקרצפת הזמן ממש קצר, אך היא שוטפת והיזעה שלה רק נטפת

במרכול של השכונה היא עוברת ובדרך אל ביתה היא נזכרת "צריך לעשות קניות" - היא אומרת אך לא מספיק הכסף שקיבלה העוזרת העיתון והחלה היא רושמת בלי ברירה ונלחמת לא לסטות מהחוק - זו עבירה רק מעט היא קונה - אשה מסכנה תעודת עניות למדינה

וכשבמדינה הבחורים הם גולשים הבנים של עליזה את בית-הספר נוטשים ולא לכאלה שצריכים לאכול

ובצפון ת"א והרצליה פיתוח לכלבו לילדים גם אגס וגם תפוח ירון ויניב עם הרחם בגב יוצאים לבלות עם נירית ומירב

ושני הבנים שיותר לא לומדים ביחד עם עליזה בבית בודדים עוד יום שיש עצוב הם שמה מבלים מי בכלל חושב על טלויזיה בכבלים?

מחקר: הערכה מוקדמת משפיעה על הישגי התלמידים

מחקרים מוכיחים שלעיתים קיימת נטייה לפתח ציפיות מוקדמות, כלפי תלמידים על בסיס מידע חלקי ומוטה. מחקרים רבים מצאו כי ציפיות נמוכות מתלמידים משפיעות על ההערכה בליהם. התוצאות של הערכה מוקדמת נמוכה כלפי תלמידים היו חוסר מוכנות להמתין זמן מספיק לתשובות התלמיד, פחות חיזוקים חיוביים על הצלחה ויותר ביקורת על כישלונות. צמצום הדרישות הלימודיות ממנו ומיעוט יצירת קשר עין עם תלמידים אלה. לעיתים, ניתן ציון שונה לשני תלמידים בעלי הישגים דומים בהתאם להערכה המוקדמת בליהם. לציפיות מוקדמות אלו יש גם השלכות על האופן שבו התלמיד מעריך את עצמו ועל הישגיו הלימודיים. יהודה מאיסראן, הטיות בחינוך - טעוני טיפוח

בידור

זקנה אחת, דחה דו וזב קטן הבטיח לה חדר שמלא כל משאלה שתבקש אם תשחרר אותי. "הבן שלי גר באמריקה, אמרה חוקה אני רוצה שתעשה לי גשר שישלח אותי עד אליך" "אין רק דף קטן אמר הדו" "אולי תבקשי שהוא פשוט יתנו" חשבה חוקה ואמרה "תעשה שתוכיח שלי יקבל חתן ממך" "במחשבה שניה" אמר הדו "נלך על הרעיון שלי גשר".

